

Vlaams
Parlement

stuk **1065** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 16 mei 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de heren Wilfried Vandaele, Johan Sauwens en Bart Martens,
de dames Tine Eerlingen, Karin Brouwers en Michèle Hostekint
en de heer Lode Ceyssens

betreffende de conceptnota Onroerend Erfgoed

Conceptnota voor nieuwe regelgeving*

van de heer Dirk Van Mechelen

over onroerend erfgoed

Nota van de Vlaamse Regering

Conceptnota Onroerend Erfgoed

ingediend door de heer Geert Bourgeois,
viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Karin Brouwers en de heer Wim Wienen

* Voorheen groenboek Onroerend Erfgoed.

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

1065 (2010-2011): – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Amendement

817 (2009-2010) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving
– Nr. 2: Advies van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed
– Nr. 3: Advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen
– Nr. 4: Verslag over hoorzitting

818 (2009-2010) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2: Verslag over hoorzitting

INHOUD

I.	Conceptnota's Onroerend Erfgoed	4
1.	Toelichting van de conceptnota voor nieuwe regelgeving over onroerend erfgoed door de heer Dirk Van Mechelen	4
2.	Toelichting van de conceptnota Onroerend Erfgoed door minister Geert Bourgeois	10
3.	Hoorzittingen en adviezen	13
II.	Voorstel van resolutie betreffende de conceptnota Onroerend Erfgoed	14
1.	Toelichting door de heer Wilfried Vandaele	14
2.	Bespreking van het voorstel van resolutie	16
3.	Stemming	21
	Gebruikte afkortingen	22

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed behandelde de conceptnota voor nieuwe regelgeving van de heer Dirk Van Mechelen over onroerend erfgoed (voorheen groenboek Onroerend Erfgoed) (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009-10, nr. 817/1) samen met de conceptnota Onroerend Erfgoed, ingediend door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009-10, nr. 818/1).

Op 27 oktober 2010 werden beide nota's door de indieners toegelicht.

Op 8 december 2010 en 12 en 26 januari 2011 werden hoorzittingen georganiseerd. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl. St. Vl. Parl.* 2009-10, nr. 817/4.

Op 4 mei 2011 behandelde de commissie het voorstel van resolutie van de heren Wilfried Vandaele, Johan Sauwens en Bart Martens, de dames Tine Eerlingen, Karin Brouwers en Michèle Hostekint en de heer Lode Ceyskens betreffende de conceptnota Onroerend Erfgoed (*Parl. St. Vl. Parl.* 2010-11, nr. 1065/1).

Mevrouw Karin Brouwers brengt verslag uit over de behandeling van de conceptnota's, de heer Wim Wienen over de behandeling van het voorstel van resolutie.

I. CONCEPTNOTA'S ONROEREND ERFGOED

De conceptnota's worden door de indieners toegelicht op 27 oktober 2010.

1. Toelichting van de conceptnota voor nieuwe regelgeving over onroerend erfgoed door de heer Dirk Van Mechelen

De heer *Dirk Van Mechelen* wijst erop dat het Vlaams Parlement het recent mogelijk gemaakt heeft om, bijvoorbeeld naar analogie met de Europese Unie, te werken met groenboeken of conceptnota's. Het is de bedoeling dat het mogelijk wordt om over de partijgrenzen heen inhoudelijk te debatteren over maatschappelijk relevante uitdagingen, zoals onroerend erfgoed. Ook de regering heeft de behoefte aan een aangepaste regelgeving in deze materie ingezien. Daardoor zijn alle elementen aanwezig voor een gefundeerde inhoudelijke discussie op basis van argumenten, wat hopelijk tot een gedragen en ambitieuze regelgeving zal leiden.

De discussies die deze legislatuur al in de commissie werden gevoerd over de bescherming van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog of de bescherming van de Brugse binnenstad, hebben aangetoond dat er behoefte is aan een actualisatie van de regelgeving inzake onroerend erfgoed. Deze regelgeving gaat terug tot 1931 en hanteert als basis nog altijd het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten. Ze is in feite organisch gegroeid. Op basis van nieuwe noden, uitdagingen en behoeften of op basis van de richtlijnen van internationale conventies of overeenkomsten werden de nodige aanpassingen of wijzigingen uitgevoerd, maar tot een grondige herziening kwam het nooit. Er deed zich nooit eerder een kans voor om het fundamenteel maatschappelijk debat te voeren.

In de conceptnota wordt uitgegaan van een integrale benadering en van een bescherming als onroerend erfgoed. De intrinsieke erfgoedwaarden zijn daarbij essentieel. Naast de meer klassieke – artistieke, architecturale, kunsthistorische en andere – waarden, wordt ook het nieuwe begrip 'aardkundige waarde' geïntroduceerd, zodat ook sites rijk aan fossielen, met een bijzondere geomorfologie of typische geologie kunnen worden beschermd. Daarmee wordt overigens ook tegemoetgekomen aan de internationale conventies zoals het Landschapsverdrag van Firenze.

Inventaris

Vooralsnog heeft alleen de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed juridische waarde. Sinds 1 december 2009 wordt de inventaris gekoppeld aan het advies bij onder meer een sloopaanvraag.

Het is de bedoeling om tot een publieke geïntegreerde inventaris te komen. Deze inventaris is gegeorefereerd en is dus gekoppeld aan percelen, en hij is gekoppeld aan de databank van het beschermd erfgoed en aan het vergunningenregister. Naast het bouwkundig erfgoed, is het ook de bedoeling dat het landschappelijk erfgoed, het archeologisch en het aardkundig erfgoed daar een plaats in krijgen. Voor het archeologisch en het aardkundig erfgoed dient er enerzijds een dataset van wetenschappelijk onderzochte en gewaardeerde locaties te zijn en anderzijds een dataset van archeologische en aardkundige evaluatiekaarten, thematisch en voor duidelijk afgebakende regio's. Met dergelijke evaluatiekaarten worden prognoses gemaakt van de plaatsen waar sites te verwachten zijn op basis van erosiekartering, luchtfotografie, hoogtemeting enzovoort. Deze evaluatiekaarten zijn essentieel om zoals gevraagd door het Verdrag van Malta reeds van in de planningsfase rekening te houden met deze waarden. Eigenlijk is dit een pleidooi voor een publieke, geïntegreerde inventaris die veel verder gaat dan de bestaande Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed.

Bescherming

De heer Van Mechelen wijst er voorts op dat inzake bescherming wordt voorgesteld om te werken met twee sporen.

Een eerste spoor is de 'klassieke' bescherming als onroerend erfgoed, vergelijkbaar met de huidige bescherming als bijvoorbeeld monument. In dit kader worden ook maatregelen genomen voor de zogenaamde oude beschermingen, met name op het vlak van omzetting naar de nieuwe regelgeving en met betrekking tot het herevalueren van die oude beschermingen. Bij een herevaluatie, die gebeurt in het kader van het opmaken van een beheersplan of het verlenen van machtigingen (en dus gespreid in de tijd), wordt nagegaan of alle delen nog voldoende intrinsieke erfgoedwaarde hebben, of er nog andere delen bijkomend moeten worden beschermd enzovoort.

Ook de mogelijkheid om een overgangszone te creëren, wordt ingevuld. Voor bijvoorbeeld de mergelgroeve van Gelinden kan er zo voor gezorgd worden dat de landbouwer in een andere richting moet ploegen, waardoor erosie en dichtslibben van de toegang wordt tegengegaan. Bescherming gebeurt op basis van een evaluatie van de intrinsieke erfgoedwaarden aan de hand van thematische of typologische criterianota's: interne motiveringsdocumenten met aandacht voor het historisch kader, de ontwikkeling, regionale verschillen enzovoort en met aanduiding van afwegingscriteria zoals authenticiteit en zeldzaamheid.

Een beschermingsdossier vormt de basis voor het latere beheer en daarom wordt er ook, veel meer dan momenteel het geval is, bepaalde informatie verplicht opgenomen, met name de afweging voor bescherming, de evaluatie van intrinsieke erfgoedwaarden, de beschrijving van beheersdoelstellingen, de lijst van cultuurgoederen, de bouwfysische toestand op het ogenblik van bescherming. Al die elementen zijn volgens de heer Van Mechelen noodzakelijk om later beheersplannen op te stellen.

De beschermingsprocedure wordt ook aangepast en ingekort met een doorlooptijd van maximaal negen maanden, eenmalig verlengbaar met drie maanden. Het doel is zo snel mogelijk duidelijkheid te bieden over bescherming. Het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) zal samen met het advies van de administratie bij het begin van de procedure worden gegeven. Na de voorlopige bescherming is er een openbaar onderzoek en uiteindelijk volgt al dan niet de definitieve bescherming.

Er wordt ook in termijnen voor de betekening voorzien en er is nood aan een aangepaste manier om een bescherming aan de eigenaar(s) te melden.

Nieuw is de tijdelijke bescherming van drie maanden, eenmaal verlengbaar voor dezelfde periode, bij acute bedreigingen. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om op een grondige manier onderzoek te doen naar de intrinsieke erfgoedwaarden en dan desgevallend een procedure te starten.

Het tweede spoor is dat van de ankerplaatsen/erfgoedlandschappen. Dat wordt mogelijk voor alle vormen van onroerend erfgoed, dus niet alleen voor landschappen, en is vooral bruikbaar voor grotere en complexere gehelen. Hier is het debat al voor een stuk gevoerd naar aanleiding van de problematiek van de bescherming van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog.

De procedure tot aanduiding verloopt ook hier in twee fases: een voorlopige en een definitieve met een openbaar onderzoek ertussen. In het aanduidingsbesluit worden de erfgoedkenmerken beschreven met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken. De definitief aangeduide ankerplaatsen vormen de sectorale voorstellen bij de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan. Concreet kunnen de ruimtelijke aspecten met het oog op het behoud van het erfgoed als verordenend stedenbouwkundig voorschriften worden opgenomen. De ankerplaatsen/erfgoedlandschappen maken het aldus mogelijk om zich terdege te bezinnen vooraleer te beginnen met de integratie in een RUP via stedenbouwkundig bindende bepalingen.

Beheer

Voor het beheer wordt voorgesteld dit voortaan te laten gebeuren op basis van een goedgekeurd beheersplan, waarin een overzicht wordt opgenomen van activiteiten, handelingen en acties nodig voor behoud, herstel of versterking van de intrinsieke erfgoedwaarden. Een beheersplan wordt dan op termijn een voorwaarde voor het toekennen van een premie.

In het beheersplan wordt een onderscheid gemaakt tussen onderhouds- en restauratiewerken. Het voordeel van deze aanpak is dat er een globale machtiging kan worden gegeven voor de werken beschreven in het beheersplan en dat voor de financiering kan worden gewerkt met jaarlijkse enveloppen.

Voor de probleemgevallen inzake beheer, die helaas zeer talrijk zijn, wordt ook voorzien in een combinatie van nieuwe mogelijkheden op het vlak van verwerving, vergunning en financiering.

Onroerend erfgoed als onderdeel van afwegingskader - advies - machtiging

Met het afwegingskader wordt er volgens de heer Van Mechelen vooral voor gezorgd dat de erfgoedkenmerken correct en op een evenwaardige manier worden meegenomen bij het opmaken van ruimtelijke plannen, inrichtingsplannen, en andere, dit onder meer via de realisatie van archeologische en aardkundige evaluatiekaarten. Tegelijkertijd wordt op de specificiteit van het onroerend erfgoed gewezen. In tegenstelling met bijvoorbeeld natuur is compensatie op het vlak van onroerend erfgoed nauwelijks mogelijk. Onroerend erfgoed betekent dus ofwel beheren en behouden, ofwel verdwijnen.

Inzake advies en machtiging blijft het principe aangehouden dat de administratie toelating en machtiging dient te geven voor het uitvoeren van werken en handelingen. Via het beheersplan wordt wel gestreefd naar globale machtigingen, om tijd te winnen en administratieve overlast te vermijden.

Om ervoor te zorgen dat alle vergelijkbare dossiers op dezelfde manier worden beoordeeld, moeten er beoordelingsnota's worden opgemaakt, bijvoorbeeld over wanneer en op welke manier ramen kunnen worden vervangen, of men kan tegemoetkomen aan energiebesparende maatregelen enzovoort. Voor dat laatste aspect wordt er nu vaak op een diverse manier geoordeeld en met beoordelingsnota's wordt dat probleem verholpen.

Ten slotte wordt ook aandacht gegeven aan de doorlooptijd van dossiers via de introductie van gestructureerd vooroverleg conform de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, via vaste termijnen en via de inschakeling van onder meer een expertencommissie.

Financiering

Bij de financiering is en blijft het uitgangspunt het aanmoedigen van dagelijks beheer en regelmatig onderhoud door bijvoorbeeld het gelijkschakelen van de onderhouds- en restauratiepremies voor elke categorie van eigenaars. Het jaarlijks plafond van 30.000 euro voor het uitvoeren van onderhoudswerken wordt opgeheven. Die kunnen volgens het lid bezwaarlijk vergeleken worden in diverse dossiers. Het principe van de premie is dan ook te belangrijk om af te toppen.

Om een antwoord te bieden aan de nieuwe hedendaagse eigendoms- en beheersvormen, zoals onroerende leasing en Design Build Finance Maintain of DBFM, worden de begrippen eigenaar en beheerder beter gedefinieerd.

Het werken met onderhouds- en restauratie-enveloppen wordt mogelijk gemaakt en zelfs aangemoedigd. Op die manier ontsnapt men ook aan de permanente kritiek van het Rekenhof ter zake.

De onderhoudspremie valt volledig ten laste van de Vlaamse overheid. Hetzelfde geldt voor de restauratiepremie waarbij wordt afgestapt van de omstreden koppelsubsidie, wat dan ook tegemoetkomt aan het groenboek van minister Bourgeois over de interne staats-hervorming.

Naast de basisfinanciering worden extra financieringen gegeven aan eigenaars die geïnvesteerd hebben in het behoud van hun patrimonium. Iemand die zijn patrimonium niet als een goed huisvader beheerde, wordt nu na dertig jaar met soms zeer hoog oplopende kosten geconfronteerd. Bij een continu onderhoud is de klassieke restauratietermijn eerder vijftig jaar en wordt het belastinggeld optimaal besteed. Er moet wel voldaan worden aan een aantal voorwaarden met betrekking tot onder meer de ontsluiting.

Er wordt ook een bijsturing voorgesteld op het vlak van ontwerpkosten, waar 12 percent als basis zou gelden in plaats van de huidige 7 percent. De reële kosten bedragen vooralsnog tussen 12,5 en 15 percent. Er is op die manier een belangrijke prefinanciering door de initiatiefnemer. De terugbetaling van deze kosten zou dan ook sneller moeten gebeuren.

Tot slot van dit hoofdstuk over de financiering is er ook nog de strategische ondersteuning voor de uitvoering van een goedgekeurd beheers- of restauratieplan voor omvangrijk erfgoed of erfgoed met een complexe eigendomsstructuur. Het voorstel is om in een financiering van een coördinator van de werken te voorzien. In de conceptnota worden enkele voorbeelden vermeld, onder meer de Parkabdij, die op die manier een globaal plan van aanpak kunnen krijgen.

Implementatie van het Verdrag van Malta

Een andere uitdaging blijft de implementatie van het Verdrag van Malta. De krachtlijnen van dat verdrag vormen de basis van de voorstellen die in de conceptnota worden gedaan. Concreet gaat het om de vrijwaring van archeologisch erfgoed via planologische maatre-

gelen, bijvoorbeeld erfgoedlandschappen, het maximaal behoud – in situ als het kan en ex situ als het moet – en de financiële regeling voor het archeologisch traject.

Bij behoud ex situ is er behoefte aan een volledig archeologisch traject, waarbij naast vooronderzoek, ook de opgraving zelf, de vondstverwerking, de (natuur)wetenschappelijke analyses, de rapportering, de ontsluiting, zowel gespecialiseerd als ten aanzien van het brede publiek, de conservatie en uiteindelijk het behoud in een depot noodzakelijk zijn.

Op grond van dit wetenschappelijk traject bestaat het voorstel erin dat het vooronderzoek door de Vlaamse overheid wordt uitgevoerd. Die kwaliteitsbewaking moet immers bij de Vlaamse overheid liggen. Op basis van het resultaat, kunnen de werken dan beginnen of dient er verder archeologisch onderzoek te gebeuren. In een programma van eisen worden de randvoorwaarden uitgezet. Iedereen die aan de gevraagde competenties voldoet, kan de opdracht uitvoeren. Het onderzoek kan dus ook door de privésector gebeuren.

De financiering is een heikel punt, waarover dit parlement uitspraak zal moeten doen, stelt de heer Van Mechelen. Er is bijzonder veel overleg geweest en de verslagen daarvan moeten desgevallend worden opgevraagd om deze bijzonder cruciale keuze te kunnen doen. In de conceptnota wordt voorgesteld dat dit zou gebeuren vanuit een bijzonder en gesolidariseerd fonds, vergelijkbaar met BOFAS, het Bodemsaneringsfonds voor tankstations. In een dergelijk systeem subsidiëren vele initiatiefnemers samen essentiële taken.

Toevalsvondsten en vondstmeldingen

Vondstmeldingen blijven een moeilijk punt, zegt de heer Van Mechelen. Niet iedereen is er zich immers van bewust dat wat hij of zij vindt, ook archeologische waarde kan hebben en daarin kunnen mensen met minder goede bedoelingen bovendien een uitgelezen kans zien. Net zoals voor het maritiem archeologisch erfgoed, zou het uitgangspunt dan ook moeten zijn dat alles archeologische waarde heeft, tenzij er wordt aangegeven dat dit niet het geval is. Bedoeling is dat mensen hun vondsten gaan melden zonder dat er geraakt wordt aan het eigendomsrecht. Voor voorwerpen met een bijzondere wetenschappelijke waarde krijgt de Vlaamse overheid wel een voorkooprecht, met het oog op conservatie en ontsluiting.

In verband met de verkoop van archeologische en aardkundige voorwerpen, is er een verbod tot verkoop voor alle voorwerpen die worden gevonden tijdens onderzoek dat wordt gefinancierd vanuit het gesolidariseerd fonds. Voor toevalsvondsten en dergelijke zou verkoop wel mogelijk zijn op voorwaarde dat de vondst werd gemeld. In de ons omringende landen bestaan vergelijkbare systemen.

Voor het zoeken met metaaldetectoren, wordt voorgesteld perceelsgebonden vergunningen af te leveren. Mensen die er van willen gebruikmaken, moeten ook minstens aangesloten zijn bij een erkende vereniging en moeten bereid zijn een deontologische code te ondertekenen.

Samenstelling van het dossier

Voor de samenstelling van een onderhouds- of restauratiedossier moet de basis worden gevormd door het beschermingsdossier en door het beheersplan. Een koppeling van de verschillende dossiers is dan ook meer dan noodzakelijk.

Ontwerpers en uitvoerders

Wat betreft de ontwerpers en uitvoerders, de actoren op het terrein, zijn expertise, professionalisering en erkenning van kwaliteit meer dan ooit essentieel voor de zorg voor het onroerend erfgoed. Het kaf moet van het koren worden gescheiden. Er zijn ook bijzondere aandachtspunten, zoals de mogelijkheid dat ook kleine en vaak zeer gespecialiseerde

(familie)bedrijven werken kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld door te werken met competentieprofielen. Dergelijke bedrijven mogen niet uitgesloten worden op basis van financiële criteria.

Voor archeologische opgravingen of onderzoek naar aardkundig erfgoed kunnen alleen vergunningen worden uitgereikt aan wetenschappelijk gevormde mensen. Om komaf te maken met vondstverwerking die slecht, gedeeltelijk of niet gebeurt, wordt het tijdig indienen van rapporten en een evaluatie van de kwaliteit een voorwaarde voor het krijgen van een nieuwe vergunning en nieuwe opdrachten.

Intergemeentelijke samenwerking

Verder inzetten op het aanmoedigen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is volgens de heer Van Mechelen noodzakelijk, bijvoorbeeld door in een basisbedrag te voorzien voor de werking en daarnaast een aanvullende steun voor het uitvoeren van bepaalde taken in de verschillende erfgoedsegmenten. Naast intergemeentelijke diensten kunnen ook stedelijke diensten worden ondersteund, want die leveren vaak puik werk.

Samenwerking vrijwilligers en maatschappelijk middenveld

In deze sector die geschraagd wordt door vrijwilligers en het maatschappelijk middenveld, moet worden nagegaan of decretale ondersteuning mogelijk is voor een aantal gewestelijke actieve organisaties, aangevuld met bijvoorbeeld convenants met lokale verenigingen. Tevens wordt voorgesteld om werk te maken van een deontologische code. De decretale ondersteuning van het maatschappelijk middenveld is altijd enigszins gekoppeld geweest aan de fusieopdracht, maar de heer Van Mechelen hoopt dat men ook in dat verband eindelijk klaar begint te zien.

Handhaving

Het moet de bedoeling zijn te komen tot een snelle, efficiënte en effectieve handhaving. Het uitgangspunt is administratieve handhaving met aandacht voor snelle procedures. De aandacht moet gaan naar fundamentele zaken en daar moet alert op worden gereageerd.

Register en herkenningsteken

Een kleiner element, dat echter niet minder belangrijk is inzake preventie, is dat van het register en het herkenningsteken. Voor het register moet werk worden gemaakt van georeferentie en koppeling aan het vergunningenregister. Voor het beschermd erfgoed zou het aanbrengen van een herkenningsteken verplicht moeten zijn. Voor het geïnventariseerd erfgoed kan er een alternatief teken zijn, met een andere kleur, zodat er een duidelijk onderscheid is. Herkenbaarheid is immer essentieel. Op die manier zal Vlaanderen als het ware 6 miljoen monumentenwachters tellen.

Onroerenderfgoedprijs

De Monumentenprijs wil de heer Van Mechelen graag behouden zien en omgevormd tot een Onroerenderfgoedprijs.

Koninklijke Commissie voor Onroerend Erfgoed

De KCOE zou, als opvolger van de huidige Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, moeten fungeren als een soort van technische adviesraad, waarbij de diverse afdelingen worden herleid tot één afdeling onroerend erfgoed, met uitzonderingen voor heraldiek en het varend erfgoed. Om tot een dynamische en onafhankelijke adviescommissie te komen, wordt voorgesteld dat iedereen maximaal twee mandaten van vijf

jaar kan volmaken. Alleen een lid dat voorzitter wordt, kan nog een derde mandaat van vijf jaar opnemen.

2. Toelichting van de conceptnota Onroerend Erfgoed door minister Geert Bourgeois

Minister *Geert Bourgeois* is het met de heer Van Mechelen eens dat het opstellen van een groenboek of conceptnota een goede manier is om een ingrijpende maatschappelijke problematiek te benaderen. Het Vlaams Parlement heeft het mogelijk gemaakt om deze werkwijze te volgen en ook de Vlaamse Regering is van start gegaan met een aanpak via groenen witboeken. De cel Wetsmatiging zal met een voorstel komen om bepaalde concepten te verduidelijken en wat orde in deze materie te brengen. Afstemming met het Vlaams Parlement is daarbij nodig om te komen tot een volledige ‘roadmap’ inzake regelgeving die inspraak mogelijk maakt en absoluut transparant is. Daarop moet echter niet worden gewacht om de discussie al te vatten.

Waarom?

Minister Bourgeois verstrekt vervolgens duiding bij de grote uitgangspunten van de door hem ingediende conceptnota Onroerend Erfgoed. Een nieuw decreet inzake onroerend erfgoed is nodig om diverse redenen. Zo moest het Verdrag van Malta nog geïntegreerd worden in de Vlaamse regelgeving. De voornaamste doelstelling van dat verdrag is het behoud en de bescherming van het archeologisch erfgoed van Europa, dat van wezenlijk belang is voor de kennis van de geschiedenis van de mensheid. Voorts moet de organisch gegroeide wetgeving – met de wet van 1931 op het behoud van monumenten en landschappen waarvan nog steeds een paar artikelen van toepassing zijn, het Monumentendecreet van 1976, het Archeologiedecreet van 1993 en het Landschapsdecreet van 1996 – in de eerste plaats nog onderling worden afgestemd. Het is een understatement dat er nog altijd geen optimale afstemming is tussen de respectieve inventarissen, de beschermingsstatuten, de premiestelsels, de procedures en de handhavingbepalingen. Bij de bespreking van de strategische nota inzake interne staatshervorming van de minister (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 903/1) in de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme is gebleken dat men opteert voor een zoveel mogelijk samenhangende decreetgeving waarbij optimaal dezelfde definities gehanteerd worden en procedures worden samengebracht. Een uniforme benadering, afstemming van handhaving en aanpak en steven naar synergie moeten de regel zijn.

Er is behoefte aan een integrale benadering van onroerend erfgoed, waarbij alle vormen van onroerend erfgoed evenwaardig worden behandeld, met aandacht voor de variatie daarbinnen in Vlaanderen.

Het begrip ‘onroerend erfgoed’ wordt ook gedefinieerd in de conceptnota, wat vooralsnog niet gebeurd was.

Werkwijze

De conceptnota inventariseert de knelpunten en uitdagingen waarmee het beleidsveld Onroerend Erfgoed geconfronteerd wordt en formuleert voorstellen tot oplossing. Het document laat ruimte voor discussie en is digitaal te raadplegen. Iedereen kon een inbreng doen: instellingen, specifieke actoren uit bouwsector, universiteiten en middenveld, maar ook mensen van lokale verenigingen en individuele belanghebbenden hebben gereageerd. Er zijn intussen al 49 reacties genoteerd, wat nogmaals het maatschappelijke belang aantoonst. De formule groenboek/witboek en het op die manier op gang brengen van een maatschappelijk debat biedt volgens de minister duidelijk mogelijkheden.

De conceptnota wordt uiteraard aan de bevoegde parlementaire commissie voorgelegd en er is advies over gevraagd aan de SARO, KCML en VLABEST. De Vlaamse administratie

pleegt overleg met een aantal belanghebbenden, onder meer de bouwsector. Het nieuwe decreet moet tot stand komen op basis van deze conceptnota en de aangereikte aanvullingen, en hopelijk zal dat met een consensus gebeuren.

In het algemeen wordt er met het decreet naar gestreefd meer rechtszekerheid te brengen, onder meer met betrekking tot beschermingen. Er zal een limitatieve lijst worden opge maakt van alles wat in een beschermingsbesluit is opgenomen. De minister verwijst naar rechtspraak van de Raad van State, die bepaalde zaken heeft vernietigd op grond van onduidelijkheden. Er was niet altijd zekerheid over welke roerende goederen mee beschermd zijn, dat werd niet altijd expliciet mee opgenomen in het beschermingsbesluit. Daarnaast streeft het nieuwe decreet ook naar zoveel mogelijk vereenvoudiging, bijvoorbeeld van adviezen, toelatingen, premies enzovoort.

Waar willen we naartoe?

Dit hoofdstuk wordt opgesplitst in een verklaring van de begrippen, de stimulansen en instrumenten, de financiering en financiële ondersteuning en tot slot de handhavingsproblematiek.

Bij de definities wordt uitgegaan van het algemeen belang, de erfgoedwaarden en de definitie van onroerend erfgoed. Het onroerend erfgoed wordt dan weer ingedeeld in bepaalde types: monumenten, archeologische zones, archeologisch goed, landschappen, erfgoedrichtplannen, erfgoedlandschappen, cultuuroederen die integraal deel uitmaken van onroerend erfgoed en ruimtelijk structurerende landschapskenmerken.

Er wordt gekozen voor twee types van financiële ondersteuning: enerzijds premies en anderzijds subsidies. Inzake beginselen gaat het om het zorgbeginsel, het behoudsbeginsel en het integratiebeginsel.

Wat betreft actoren is er vooreerst aandacht voor wat in het Vlaamse regeerakkoord is opgenomen, met name het subsidiariteitsbeginsel. Het doel is het ontwikkelen van een erfgoedreflex over alle bestuurslagen heen. Het zwaartepunt van het erfgoedbeleid wordt bij de Vlaamse overheid gelegd en bij erkende erfgoedgemeenten die beantwoorden aan bepaalde kwaliteitsvereisten.

Instrumenten en stimulansen

Bij de instrumenten en stimulansen gaat het over de inventaris van het onroerend erfgoed en het gebiedsgericht beleid, de beschermingen en het beheer van onroerend erfgoed.

Het is de bedoeling te komen tot een geïntegreerde inventaris van de landschapsatlas, de Centrale Archeologische Inventaris, de BEWAER-zones en de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. Deze zijn voor iedereen toegankelijk met weliswaar beperkingen voor de centrale archeologische inventaris of CAI teneinde schattenjagers te weren. De inventaris zorgt voor de vertaling van de gegevens in de processen van andere beleidsdomeinen. De vaststelling van de inventaris kan in zijn geheel of gedeeltelijk gebeuren, met een eenvoudige administratieve beroepsmogelijkheid.

Aan de basis voor het gebiedsgericht beleid wordt het instrument ankerplaatsen vervangen door erfgoedrichtplannen. Streefdoel is een gebiedsgericht sectoraal beleid, dat samen met andere sectorale voorstellen gelijktijdig en evenwaardig afgewogen moet worden bij ruimtelijke processen. Het concept van de erfgoedrichtplannen creëert een zorgbeginsel voor de overheid en het zorgt voor een gehele of gedeeltelijke vertaling in erfgoedlandschappen.

Voor beschermingen is het streefdoel tot één decreet te komen, met één beschermingsinstrument en een gelijkaardige procedure voor alle types erfgoed, in het kader van de vereenvoudiging.

De overgangszone wordt ingevoerd als buffer. Naar aanleiding van een inhoudelijke evaluatie van de bestaande stads- en dorpsgezichten wordt het bestaande instrument stads- en dorpsgezichten omgezet in een aantal begrippen: landschap, archeologische zone, monument of overgangszone. Dat alles gebeurt volgens de minister uiteraard met aandacht voor de continuïteit van het beleid ter zake.

De bescherming zelf zou gerealiseerd worden via een eenvoudige procedure in twee fasen, maar met verkorte termijnen: in plaats van twaalf maanden, met zes maanden verlengbaar, zou het dan gaan om een termijn van negen maanden met drie maanden verlengbaar. De beschermingsbesluiten krijgen een bindend karakter. Over wijzigingen en opheffingen van bescherming moet de discussie worden gevoerd. Zoals de heer Van Mechelen al opmerkte, zijn er in dat verband nog enige knelpunten. De minister verwijst naar het dossier van de monumenten in Doel en stelt dat ook de internationale verdragen in de mogelijkheid voorzien om, zij het in zeer uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij overmacht of als er echt een conflict is met verordende beslissingen over ruimtelijke behoeften of andere maatschappelijke beslissingen die om de afweging vragen, er kan worden overgegaan tot verplaatsing. Er zijn gevallen geweest waarbij standbeelden zijn verplaatst bij de aanleg van nieuwe omgevingen. Het mag niet de bedoeling zijn dat tot de regel te maken, maar het zeer restrictief toe te passen. Te allen tijde moet de afweging om iets volledig te laten verdwijnen dan wel over te gaan tot behoud wegens het te waardevol karakter, grondig worden gemaakt.

Het zorgbeginsel en het actief behoudsbeginsel zullen worden verankerd in het decreet. De bestaande begrippen worden uniform gemaakt. Adviezen worden vanuit Erfgoed verleend bij vergunnings- en planningsprocedures, bij de ruimtelijke processen dus. Bij de bevoegdheden die tot de sfeer van Onroerend Erfgoed behoren, zullen voortaan toelatingen worden verleend, terwijl het voorheen om machtigingen ging.

Voor het beheer van het onroerend erfgoed, wil de minister werken met erfgoedbeheersplannen en beheerscommissies. Er is tevens sprake van een preventief archeologisch beheer met archeologische terreinverkenning, met een archeologierapport en een attest dat wordt verleend na goedkeuring van het rapport door de overheid, met opgravingen, en met het oppervlaktecriterium van 300 m² in historische stadskernen en in BEWAER-zones.

De regeling houdt ook rekening met toevalsvondsten, waarvoor de aangifte moet gebeuren binnen drie dagen, zoals ook in de bestaande procedure is opgenomen. De deponering ervan en de erkenning van erfgoeddepots gebeuren volgens algemene en specifieke criteria op gewestelijk niveau. Tevens wordt uitgegaan van een actief behoudsbeginsel voor archeologische ensembles.

Het archeologisch syntheseonderzoek vormt het sluitstuk van de cyclus van het archeologisch beheer. De middelen daartoe worden verstrekt door de Vlaamse overheid.

Inzake educatie en publiekswerking is het voor de minister duidelijk dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Er bestaan immers nogal wat vooroordelen over erfgoed en er leeft vaak ongenoegen en protest. Het is dus duidelijk dat de publiekswerking veel aandacht behoeft en de uitbouw van educatieve en publieksgerichte projecten wordt dan ook gestimuleerd. De Vlaamse Monumentenprijs en de Landschapsprijs van de Raad van Europa blijven behouden.

Daarnaast wordt gestreefd naar een verbreding van het draagvlak, via een participatief beleid met een grote betrokkenheid van het middenveld. De minister vermeldt ter zake de

plannen voor een Vlaamse National Trust. Het bestaande beleid wordt geëvalueerd met het oog op meer geïntegreerde beslissingen.

Financiering en financiële ondersteuning

Voor wat de financiering en de financiële ondersteuning betreft, worden de koppelsubsidies afgeschaft, zoals in het regeerakkoord is bepaald. Dat sluit niet uit dat de gemeenten uit eigen beweging financiële bijdragen kunnen leveren. De middelen die de provincies vooralsnog aan koppelsubsidies besteden, zouden conform de intentie in de conceptnota toegevoegd worden aan de budgetten voor restauratiepremies, onder meer ten behoeve van lokale besturen en kerkfabrieken.

Het is tevens de bedoeling van de minister naar een eenvoudiger premiestelsel te evolueren, met duidelijke regels inzake percentage van betoelaging door de Vlaamse overheid. Daarbij geldt een basispremie van 40 percent, in plaats van de diverse premies die nu bestaan. Een premie van 60 percent wordt uitgekeerd bij de opmaak van een erfgoedplan, bij ontsloten erfgoed of bij het bestaan van een beheersplan. Een dubbele premie kan worden toegekend voor de zogenaamde ZEN-monumenten, zoals grenspalen en kapelletjes. Het instrument van de meerjarige subsidiëringsovereenkomsten werd bij decreetswijziging mogelijk gemaakt in maart 2009. Daar is intussen een besluit voor uitgewerkt en het principe werd voor het eerst toegepast in Oostende bij de renovatie van het voormalige postgebouw.

Een heikel punt is dat van de solidarisering inzake archeologisch onderzoek. Het systeem is al doorgepraat met de betrokken sectoren, waaronder uiteraard de bouwsector, die ervoor open staat. Er zou een degressieve kostprijs per vierkante meter gehanteerd worden, met een eerste schijf ten laste van de verstoorder en dan omgekeerd een gradueel oplopend percentage ten laste van het solidariteitsfonds. Zo worden de lasten gedragen door vele schouders tegelijk.

Het subsidiestelsel stoelt onder meer op beheers- en samenwerkingsovereenkomsten, op basis van formele engagementen en desgewenst aangevuld met bijdragen van andere overheidspartners. Het subsidiestelsel wordt ook afgestemd op de bestaande Europese regelgeving inzake staatssteun.

Met flankerende maatregelen voor het stimuleren van privé-investeringen moet creatief worden omgesprongen, stelt minister Bourgeois. Hij wil nagaan welke decretale verankering mogelijk zou zijn van verschillende vormen van alternatieve financiering. Het zou ideaal zijn tot een soort rollend fonds te komen, met een basisbeginkapitaal om investeringen te faciliteren naast de bestaande fiscale stimuli.

Handhaving

Bij de handhaving ligt de klemtoon op de preventieve bestuurlijke handhaving. Er is ook remediërende bestuurlijke handhaving en uitiem ook gerechtelijke handhaving mogelijk.

3. Hoorzittingen en adviezen

Op 8 december 2010 en 12 en 26 januari 2011 werden over de conceptnota's hoorzittingen georganiseerd met vertegenwoordigers van de SARO, KCML, Vereniging van Vlaamse Provincies, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Forum voor Erfgoedverenigingen, Monumentenwacht Vlaanderen, Vlaams Overleg Regionale Landschappen, Boerenbond, Vlaamse Confederatie Bouw, Beroepsvereniging van de Vastgoedsector, Forum Vlaamse Archeologie en de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie. Daarover wordt door mevrouw Karin Brouwers verslag uitgebracht in *Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 817/4.

Zoals door de minister in zijn toelichting vermeld, werd over de conceptnota van de minister het advies gevraagd van de SARO, de KCML en VLABEST.

Op verzoek van de commissie werd door de parlementsvoorzitter ook over de conceptnota van de heer Dirk Van Mechelen een advies gevraagd aan de SARO en de KCML. Deze adviezen zijn opgenomen in *Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 817/ 2 en 817/3.

II. VOORSTEL VAN RESOLUTIE BETREFFENDE DE CONCEPTNOTA ONROEREND ERFGOED

De commissie behandelde het voorstel van resolutie betreffende de conceptnota Onroerend Erfgoed op 4 mei 2011.

1. Toelichting door de heer Wilfried Vandaele

De heer *Wilfried Vandaele* geeft toelichting bij het voorstel van resolutie. Tijdens de vorige regeerperiode werd reeds het initiatief genomen voor het uitwerken van een overkoepelend decreet voor het onroerend erfgoed, maar die oefening werd toen niet afgerond. In augustus 2010 werd dan door de Vlaamse minister die Onroerend Erfgoed onder zijn hoede heeft een conceptnota Onroerend Erfgoed ingediend bij het Vlaams Parlement. Die conceptnota is bedoeld als aanzet voor een nieuw decreet over het onroerend erfgoed.

De commissie heeft voor de bespreking van de conceptnota diverse hoorzittingen georganiseerd met vertegenwoordigers uit de sector. Dat vele werk heeft uiteindelijk geleid tot voorliggend voorstel van resolutie vanuit de meerderheid. In dit voorstel van resolutie worden in totaal twintig vragen gesteld aan de Vlaamse Regering.

De eerste vraag is die naar aandacht voor de houding van de ambtenaren van het Vlaamse Gewest in hun contacten en relaties met de erfgoedeigenaars en erfgoedgebruikers. Ambtenaren dienen een oplossingsgerichte attitude te hebben, zonder het belang van het erfgoed uit het oog te verliezen.

In tweede instantie wordt van de Vlaamse Regering verwacht dat zij de lokale besturen als partners behandelt in het Vlaamse erfgoedbeleid. Voorts wordt in het voorstel van resolutie gevaagd om bij het invoeren van de onroerenderfgoedgemeenten duidelijke voorwaarden te koppelen aan de erkenning als onroerenderfgoedgemeente. Die erkenning moet omkeerbaar zijn en er moet er ook een mogelijkheid zijn om in beroep te gaan tegen de beslissingen van een erkende onroerenderfgoedgemeente.

De vierde vraag is het verzoek om onder meer de volgende taken toe te kennen aan een erkende onroerenderfgoedgemeente:

- het verlenen van machtigingen met betrekking tot beschermd erfgoed die vallen onder de lijst van werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning;
- het uitvoeren van de onroerenderfgoedtoets, die bijvoorbeeld nodig is bij het beoordelen van aanvragen voor het slopen van gebouwen die op de inventaris van het VIOE staan.

De indieners vragen de Vlaamse Regering ook om naar een voldoende groot draagvlak te zoeken voor het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet.

De Vlaamse Regering wordt ook verzocht om een Technische Adviescommissie voor het Onroerend Erfgoed op te richten onder de SARO.

Verder wordt gevraagd om inzake inventarisatie toch te kiezen voor het vaststellen van verschillende inventarissen, minstens voor bouwkundig erfgoed, archeologie en landschap. Dat neemt niet weg dat al die inventarissen best geïntegreerd en digitaal ontsloten worden en dat de bestaande Inventaris van Bouwkundig Erfgoed moet worden geactuali-

seerd in samenwerking met de lokale besturen. Bij de vaststellingen van de actualisering van de inventaris moet een openbaar onderzoek worden gevoerd, waarbij enkel feitelijke elementen (zoals fouten en aanvullingen) kunnen worden aangehaald. De inspraakreacties kunnen door de technische adviescommissie worden behandeld.

Voorts wordt voorgesteld te onderzoeken of er voor gebouwen die op de vastgestelde ‘inventaris onroerend erfgoed van waardevolle gebouwen’ opgenomen zijn, extra financiële en/of fiscale stimulansen kunnen komen.

In het voorstel van resolutie wordt vervolgens gevraagd om prioritair in te zetten op het onderhoud van het onroerend erfgoed en daartoe de rol van de Monumentenwacht te blijven waarderen.

Om de doorlooptijd van een dossier in te korten, wordt voorgesteld te onderzoeken of een systeem van forfaitaire premies mogelijk is. Dat zou een versnelde procedure betekenen voor een bouwheer die bereid is een forfaitair bedrag te aanvaarden en daardoor niet moet wachten tot het dossier is afgerond.

In hun twaalfde vraag aan de Vlaamse Regering stellen de indieners van het voorstel van resolutie voor om het instrument van de beschermde stads- en dorpsgezichten te behouden. In die vraag wordt het voorstel van onder meer Open Vld geïntegreerd om de sloop van niet-waardevol erfgoed binnen dat beschermingsregime onder voorwaarden mogelijk te maken.

Er wordt gevraagd een inhaalbeweging te realiseren voor het aantal beschermingen. Naast een thematische werkwijze moet ook opnieuw geografisch kunnen worden beschermd.

Voor landschappen wordt gevraagd de mogelijkheid te onderzoeken om de individuele betekening te vervangen door een openbaar onderzoek – zoals bij ruimtelijke uitvoeringsplannen – en tussen de voorlopige en de definitieve bescherming voor alle beschermingen decretaal de lokale besturen de mogelijkheid te geven een hoorzitting te organiseren met houders van zakelijke rechten op de onroerende goederen waar de bescherming betrekking op heeft.

Van de Vlaamse Regering wordt ook verwacht dat zij blijvend inzet op de integratie van onroerend erfgoed in de ruimtelijke ordening, na een gelijktijdige afweging met andere sectoren en facetten.

De technische adviescommissie zou volgens de indieners verplicht advies moeten uitbrengen bij wijzigingen aan of opheffingen van bestaande beschermingen. Binnen de aanpak ‘Sneller door Beter’ zou moeten worden onderzocht of een wijziging of opheffing van bescherming in de procedure van een gewestelijk RUP kan worden geïntegreerd.

Op het vlak van handhaving zou een sterke pijler bestuurlijke handhaving moeten worden uitgewerkt, zoals de minister ook zelf voorstelt in zijn conceptnota.

Inzake archeologie wordt de Vlaamse Regering gevraagd een grondig onderzoek te doen naar de financiering en de administratieve dossierstromen, gecorreleerd aan de verschillende genoemde oppervlaktegrenzen. Wat het solidariseren van de archeologiekosten betreft, wordt gevraagd te onderzoeken of de Vlaamse overheid een bijdrage kan leveren aan een eventueel archeologiefonds. Daarnaast moet ook voldoende financiering worden uitgetrokken voor het syntheseonderzoek, overeenkomstig het Verdrag van Malta.

Ten slotte vragen de indieners van het voorstel van resolutie om bij de afschaffing van de koppelsubsidies het totaal beschikbare bedrag voor de restauratie van onroerend erfgoed niet te laten verminderen.

De heer Vandaele stelt dat de indieners open staan voor relevante voorstellen tot bijschaving van hun tekst. De minister heeft alvast laten weten dat dit voorstel van resolutie het uitgangspunt zal vormen voor het nieuwe decreet, dat blijkbaar al in een vrij ver gevorderd stadium verkeert.

2. Bespreking van het voorstel van resolutie

De heer *Dirk Van Mechelen* meent dat de bespreking van de conceptnota's een merkwaardige wending neemt. Dat er twee conceptnota's zijn, blijkt overigens niet uit het voorstel van resolutie. Het lid zelf had in juli 2010 een conceptnota, oorspronkelijk nog groenboek genoemd, ingediend, omdat in het regeerakkoord een conceptnota was aangekondigd die een jaar later nog altijd niet was ingediend. In augustus 2010 is er dan een conceptnota van de minister zelf gekomen. Er waren aldus twee documenten voor een bespreking in deze commissie en waarover ook advies kon worden gevraagd.

Tijdens de hoorzittingen hebben de diverse sprekers zich vrijwel uitsluitend gebaseerd op de conceptnota van de minister. De SARO en de KCML hebben daarentegen wel de tijd gevonden om een uitgebreid advies uit te brengen over beide conceptnota's. Met betrekking tot de conceptnota van minister Bourgeois werd onder meer gesteld dat de gemaakte keuzes – en daarbij verwees men onder meer naar het erfgoedrichtplan en de onroerenderfgoedgemeentes – te weinig werden geduid en verantwoord. Vooral werd gewezen op de grote discrepantie in de aandacht voor enerzijds het bouwkundig erfgoed en de landschappen en anderzijds het archeologische luik.

De heer Van Mechelen zegt voorts dat met betrekking tot de conceptnota van zijn hand, in de adviezen werd aangegeven dat de keuzes daar wel voldoende verantwoord waren. De belangrijkste aanbevelingen hadden betrekking op de verdere concretisering van de keuzes, waarbij niet alleen de principes – zoals bijvoorbeeld het afschaffen van koppelsubsidies – naar voren werden geschoven, maar waarbij ook werd geadviseerd een stap verder te doen. De indieners van het voorstel van resolutie stellen nu dat het beschikbare bedrag niet mag verminderen, maar hoe gaat men na het afschaffen van de koppelsubsidies de provincies overtuigen om in hetzelfde ritme en in eenzelfde orde van grootte te gaan ondersteunen?

Er kan toch worden betreurd dat, hoewel er twee conceptnota's voorlagen, Open Vld niet werd betrokken bij het voorstel dat de meerderheidspartijen hebben uitgewerkt. In punt dertien van dat voorstel wordt bijvoorbeeld gevraagd een inhaalbeweging te realiseren voor het aantal beschermingen. Verder luidt het: "Bescherming blijft het sterkste instrument van het onroerenderfgoedbeleid. Naast een thematische werkwijze moet ook opnieuw geografisch beschermd kunnen worden.". De heer Van Mechelen laat voor alle duidelijkheid opmerken dat er niet meer thematisch wordt beschermd. Er is van die nieuwe benadering afgestapt en men gaat nu, allicht voor de komende dertig jaar, herbeginnen met de geografische bescherming. In het licht van de grote inspanningen die tijdens de vorige legislatuur gedurende vijf jaar zijn gedaan om de geografische bescherming te kunnen voltooien, is het duidelijk dat dit geen gemakkelijke opdracht wordt. In het voorstel van resolutie legt men ook niet het accent op het thematische, zoals in het verleden bijvoorbeeld is gebeurd met de vakwerkhoeven.

In het voorstel van resolutie wordt gevraagd te blijven inzetten op de integratie van Onroerend Erfgoed in de Ruimtelijke Ordening. Dat gebeurt volgens de heer Van Mechelen echter op een moment dat de minister via een bestuurlijke hervorming de band compleet wil doorknippen. Politiek was dat al eerder gebeurd door het afscheiden van de bevoegdheid Onroerend Erfgoed van Ruimtelijke Ordening bij de verdeling van de bevoegdheden van de Vlaamse Regering. Nu gebeurt het ook administratief. In de omschrijving 'Beter Bestuurlijk Beleid' mag het adjectief 'beter' volgens het lid stilaan worden geschrapt. Stellen dat een betere afstemming nodig is en tegelijk beide loskoppelen, is zonder meer onbegrijpelijk.

Het voorlaatste punt van het voorstel van resolutie betreft het solidariseren van de archeologiekosten. Er wordt gevraagd te onderzoeken of de Vlaamse overheid een bijdrage kan leveren aan een eventueel archeologiefonds. In dit verband wijst de heer Van Mechelen erop dat in zijn conceptnota staat dat het goed zou zijn dat Vlaanderen de lasten voor het vooronderzoek op zich neemt, waardoor dit op een snelle, efficiënte en objectieve manier kan gebeuren, zoals bijvoorbeeld ook de burgemeester van Leuven vraagt. Nadien kan uit een aanvullende analyse blijken of opgravingen nodig zijn. Ook hier wordt in het voorstel van resolutie echter geen keuze gemaakt.

Het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties heeft volgens de heer Van Mechelen vooral het voordeel van uitgeschreven te zijn. Omdat de meerderheid blijkbaar vooruit wil met dit dossier, heeft de heer Van Mechelen een ontwerp voor een eigen voorstel van resolutie omgevormd tot een amendement op het voorstel van de meerderheidspartijen (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 1065/2). In dat amendement wordt voorgesteld het voorstel van resolutie te vervangen door een nieuwe tekst, met de vraag aan de Vlaamse Regering om een synoptische tabel op te maken waarin verschillen en gelijkenissen tussen de twee conceptnota's duidelijk worden gemaakt en gelieerd worden aan de opmerkingen en suggesties die door de adviesraden en belangengroepen zijn geformuleerd. Bovendien wordt gevraagd een tabel te maken van de bepalingen van internationale verdragen die geratificeerd zijn en hun weerslag moeten vinden in het nieuwe decreet.

De heer Van Mechelen wil met dit amendement een andere aanpak voorstellen dan het zonder meer goedkeuren van het voorliggende voorstel van resolutie.

Ook de heer *Wim Wienen* ziet een probleem in de manier van werken. Het was volgens het lid zeer opmerkelijk dat de heer Vandaele zijn toelichting besloot met de mededeling dat de krachtlijnen van het voorstel van resolutie vervat zitten in het ontwerp van decreet, waarmee de minister blijkbaar al ver gevorderd is. Als die bewering klopt, dan is het voorstel van resolutie zonder voorwerp en heeft een stemming over die tekst geen zin meer. Het lijkt dan ook nuttiger dat er, zoals door de heer Van Mechelen wordt gevraagd, wat meer informatie wordt bezorgd aan het parlement. Nadat het ontwerp van decreet is ingediend, kan het eigenlijke debat dan worden gevoerd.

Mevrouw *Karin Brouwers* wijst erop dat in de commissie, in de vorm van diverse hoorzittingen, veel energie is gestoken in beide conceptnota's. Het is het recht van de meerderheid om aan de plenaire vergadering een stemming te vragen over een voorstel van resolutie, dat weliswaar amendeerbaar is. Een stemming in de plenaire vergadering is voor het lid belangrijk omdat het niet alleen aan de leden van de commissie toekomt om te beslissen hoe het beleid inzake onroerend erfgoed er de komende jaren moet gaan uitzien. In het voorstel van resolutie sommen de meerderheidspartijen inderdaad de punten op die zij belangrijk vinden en die ze zouden willen terugvinden in het ontwerp van decreet. Aan dat ontwerp wordt uiteraard al gewerkt, maar het is nog niet klaar. Het is volgens mevrouw Brouwers dan ook het geschikte moment om daarover aanbevelingen te doen. In dat opzicht is de vraag van de heer Van Mechelen om een synoptische tabel op te maken, wel een probleem. Het opstellen van dergelijke tabel zal immers een uitstel van enkele weken betekenen, terwijl toch voortgang moet worden gemaakt met dit dossier. De stelling dat het voorstel van resolutie overbodig is, is volgens het lid hoe dan ook niet correct.

De CD&V-fractie onderschrijft alvast alle onderdelen van dit voorstel van resolutie. Zij vindt het positief dat in de eerste vraag al wordt gewezen op een knelpunt dat nog altijd blijft bestaan. De ambtenaren zouden meer oplossingsgericht moeten werken, zowel naar lokale besturen – zoals aangegeven in het tweede punt – als naar burgers. Met het idee van de onroerenderfgoedgemeenten uit de conceptnota van de minister moet voorzichtig worden omgesprongen. Het is goed om aan lokale besturen meer verantwoordelijkheid te geven als ze dat aankunnen, maar dat moet ook omkeerbaar zijn. Dat de lokale besturen

ook met het VIOE kunnen samenwerken aan het actualiseren van de inventaris, is ook belangrijk.

Voor de burger worden in het voorstel van resolutie enkele nieuwigheden opgesomd die hopelijk ook in het ontwerp van decreet zullen te vinden zijn. Zo wordt bijvoorbeeld gevraagd om bij de vaststellingen van de actualisering van de inventaris een openbaar onderzoek te houden, wat belangrijk is voor de nieuwe gebouwen. Tot nu bleef het bij een wetenschappelijke vaststelling. Gezien de – weliswaar beperkte – rechtsgevolgen die eraan verbonden zijn, is het volgens mevrouw Brouwers niet onbelangrijk dat een openbaar onderzoek kan bijdragen tot een groter draagvlak voor de inventaris.

Lokale besturen zouden de mogelijkheid moeten krijgen om tussen de voorlopige en de definitieve bescherming een hoorzitting te organiseren met de houders van zakelijke rechten op de voor bescherming voorgestelde sites en de gewestelijke administratie. Het kan gebeuren dat een gebouw plots als beschermingswaard wordt beschouwd en een procedure wordt gestart, terwijl de nieuwe eigenaar andere plannen heeft met dat gebouw. In dergelijke gevallen moet een gesprek mogelijk zijn. Ook op die manier wordt aan een groter draagvlak voor onroerend erfgoed gewerkt.

In het laatste deel van het voorstel van resolutie komt het financiële aspect aan de orde. Het totale voor de restauratie van onroerend erfgoed beschikbare bedrag mag niet vermindern, ook als er aan de premies wordt gesleuteld.

Het is voor CD&V ook zeer belangrijk dat er een archeologiefonds komt en er moet worden onderzocht of de Vlaamse overheid daaraan een bijdrage kan leveren. In de conceptnota werd dat volledig aan de bouwondernemingen overgelaten. Nog inzake archeologie wordt een grondig onderzoek gevraagd naar de financiering en de administratieve dossierstromen, gecorreleerd aan de verschillende genoemde oppervlaktegrenzen.

In de conceptnota werden een aantal nieuwe begrippen geïntroduceerd zoals de overgangszone. Een nieuw decreet hoeft echter niet automatisch een volledig nieuwe terminologie te hanteren: begrippen die goed ingeburgerd zijn, moeten bewaard blijven.

Ook de heer *Wilfried Vandaele* is het er niet mee eens dat de timing van het voorstel van resolutie ongelukkig is, integendeel. Er is volgens de indiener heel wat overleg voorafgegaan aan het opstellen van de aanbevelingen. Daarbij werd rekening gehouden met de hoorzittingen die de commissie heeft georganiseerd. Ook het kabinet van de minister houdt daar rekening mee. Het stemmen van een voorstel van resolutie betekent niet dat aan de teksten niet meer geschaafd kan worden, maar wel dat door de meerderheidspartijen aan de regering wordt gevraagd om in grote lijnen rekening te houden met hun vragen en verwachtingen. Het decreet is overigens al lang aangekondigd en het wordt nu stilaan tijd dat het er ook komt.

Er werd gepoogd om in het voorstel van resolutie niet alleen rekening te houden met de hoorzittingen, maar ook met de conceptnota die door de heer Van Mechelen werd ingediend. Het voorstel om de sloop van niet-waardevol erfgoed binnen dat beschermingsregime onder voorwaarden mogelijk te maken, is daar een voorbeeld van.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* wijst in verband met dat laatste punt op het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-2010, nr. 607/1), dat ook op de agenda van de commissie staat. Ondanks de restrictieve interpretatie van de Raad van State inzake de sloop van niet-waardevol erfgoed in beschermde stads- en dorpsgezichten, is blijkbaar iedereen het erover eens dat een oplossing dringend nodig is. Het lid hoopt dan ook dat haar voorstel van decreet unaniem zal worden goedgekeurd, want verder uitstel zou betekenen dat men de problemen gewoon laat aanslepen. Nu al een wijziging doorvoe-

ren, kan dan misschien al een voorafname zijn op het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet, maar het zou hoe dan ook al een stap vooruit zijn.

De heer *Bart Martens* merkt hierbij op dat in het voorstel van resolutie ook wordt gevraagd om eindelijk geïntegreerde regelgeving te maken, ter vervanging van de versnipperde en organisch gegroeide regeling die er nu is. Een van de vragen aan de Vlaamse Regering sluit aan bij wat in het voorstel van decreet van mevrouw Van Volcem e.a. wordt gesteld. Maar het zou onverstandig zijn om voor dat ene onderdeel vooruit te lopen op het geïntegreerd geheel, waarvan volgens de minister volop werk wordt gemaakt.

De heer *Wilfried Vandaele* sluit zich hierbij aan. Het is inderdaad de bedoeling om snel naar een geïntegreerd decreet te gaan. Eén onderdeel daaruit lichten heeft volgens het lid dan ook geen zin.

Wat de vraag van de heer Van Mechelen over de koppelsubsidies betreft: in de interne staatshervorming is afgesproken dat het bedrag dat nu via het Provinciefonds naar de provincies gaat, wordt toegevoegd aan de Vlaamse middelen. Op die manier heeft het afschaffen van de koppelsubsidies volgens de heer Vandaele niet tot gevolg dat de beschikbare middelen kleiner worden.

Door de vorige minister is er inderdaad vooral aan thematische bescherming gedaan. Vandaag bestaat de thematische naast de geografische bescherming. Er wordt niettemin op een inhaalbeweging gehoopt, zodat er toch meer wordt beschermd. De heer Vandaele hoopt dat daardoor ook de discussie over de VIOE-lijst zal afnemen. Intussen werd ook bekend dat er in de aanpassing van de begroting 2011 extra middelen komen voor erfgoed: er wordt vijf miljoen euro recurrent toegevoegd aan de budgetten voor erfgoed.

Wat in het voorstel van resolutie inzake de archeologiekosten wordt voorgesteld, strookt volgens de heer Vandaele met wat in de sector wordt gevraagd.

De heer *Dirk Van Mechelen* zegt dat hij er van uitging dat het de bedoeling was om via de conceptnota's het debat te verscherpen, dan de discussie te voeren en vervolgens aan de minster de opdracht te geven het nieuwe decreet uit te werken. Dat zou betekenen dat hier onder meer het debat zou worden gevoerd over de werkwijze en de financiering van het archeologiefonds. De uitvoering van het Verdrag van Malta en de financiering van het archeologisch onderzoek was in het verleden precies het pijnpunt waardoor het decreet er toen niet is gekomen. Er was geen overeenstemming tussen de partijen, maar evenmin met de betrokken actoren (onder meer de bouwsector, maar ook de gemeentebesturen). In het licht van de hoog oplopende kosten in steden als Leuven, Mechelen en Lier is de vraag wie de factuur gaat betalen. Gaat Vlaanderen het vooronderzoek betalen, zoals in de conceptnota van de heer Van Mechelen wordt voorgesteld, of worden de middelen samengebracht in een archeologiefonds? Ooit werd al overwogen om een beperkte solidaire bijdrage in te voeren voor alle bouwwerken in Vlaanderen. De spreker onderschrijft de bezorgdheid die door de burgemeester van Leuven werd geuit en wijst erop dat daaraan in dit voorstel van resolutie totaal niet wordt tegemoetgekomen.

Middelen putten uit het Provinciefonds en dan toevoegen aan de Vlaamse middelen zal volgens de heer Van Mechelen de problemen voor het onroerend erfgoed niet oplossen. Wetende dat in 2010 de Vlaamse budgetten voor de restauratie van bijvoorbeeld het kerkelijk erfgoed werden gehalveerd en dat er nu voor alle categorieën wachtlijsten zijn voor in totaal meer dan 50 miljoen euro, is het duidelijk dat andere wegen zullen moeten worden bewandeld. Wat met de koppelsubsidies die vandaag worden betaald door bijvoorbeeld gemeentebesturen en kerkfabrieken? Hoe zal dat worden aangepakt?

In het voorstel van resolutie worden er volgens het lid geen keuzes gemaakt. Het debat wordt eigenlijk naar interkabinettenwerkgroepen verschoven. De weg die de meerderheids-

partijen kiezen betekent een roemloos einde van de twee conceptnota's en de heer Van Mechelen zal dan ook tegen het voorstel stemmen. Er is zeker geen breed maatschappelijk draagvlak voor dit voorstel van resolutie en voor het nieuwe decreet, dat vermoedelijk in de lijn zal liggen van een vijf jaar geleden ingediend voorontwerp van decreet waarover nooit eensgezindheid is bereikt.

De heer *Wilfried Vandaele* stelt vast dat er duidelijk een verschil in visie is, onder meer wat de archeologiekosten betreft. Het kan niet de bedoeling zijn om in een voorstel van resolutie al dermate in te gaan op de details. Er mag worden gehoopt dat het ontwerp van decreet er snel zal zijn, zodat meteen na het zomerreces van 2011 de bespreking kan worden aangevat.

Mevrouw *Karin Brouwers* is het niet eens met de kritiek van de heer Van Mechelen op de gebruikte methode. De conceptnota's zijn wel degelijk zeer nuttig geweest, evenals de hoorzittingen. De meerderheidspartijen hebben de krachtlijnen die zij in het ontwerp van decreet willen terugvinden, nu gebundeld in een voorstel van resolutie.

Ook de heer *Bart Martens* wijst op het nut van de hoorzittingen. De VCB heeft tijdens een hoorzitting bijvoorbeeld een eigen voorstel gedaan voor een solidariteitsmechanisme voor de kosten van het archeologisch onderzoek. Nu kan echter nog niet worden bepaald wat de bijdrage van het Vlaamse Gewest zou moeten zijn. In het voorstel van resolutie wordt dan ook gevraagd om voor het solidariseren van de archeologiekosten te onderzoeken of de Vlaamse overheid een bijdrage kan leveren aan een eventueel archeologiefonds. Het is aan de Vlaamse Regering om de diverse opties verder te verkennen, maar in het voorstel van resolutie worden wel degelijk keuzes gemaakt voor een archeologiefonds en het solidariseren van de archeologiekosten.

Wat betreft het voorstel van de heer Van Mechelen om een synoptische tabel te maken, laat de heer Martens opmerken dat dat instrument in het verleden niet meteen een middel is gebleken om de zaken snel vooruit te doen gaan. Na de hoorzittingen is er volgens het lid wel degelijk voldoende materiaal voorhanden om knopen door te hakken en voorstellen aan de Vlaamse Regering te doen. Het feit dat de regering bijna klaar is met een eerste tekstvoorstel betekent niet dat het voorstel van resolutie geen zin meer heeft. Integendeel: via het goedkeuren van dit voorstel van resolutie is er nadien een toetssteen om het ontwerp van decreet te beoordelen.

Het voorstel bevat ook andere aanbevelingen die uit de hoorzittingen voortvloeien, bijvoorbeeld het behoud van de dorps- en stadsgezichten, de mogelijke omkeerbaarheid van het statuut van onroerendergoedgemeente enzovoort. De Vlaamse Regering kan zich overigens niet alleen op dit voorstel van resolutie baseren. De beide conceptnota's en de adviezen die daarover zijn ingediend, blijven hun waarde behouden en kunnen een bron van inspiratie zijn.

De heer *Dirk Van Mechelen* beklemtoont dat met de conceptnota's en de hoorzittingen hard werd gewerkt in het Vlaams Parlement. Het parlement zou nu de kroon op het werk moeten zetten, maar de meerderheid verkiest blijkbaar om dat over te laten aan de regering. Het lid citeert gewezen Vlaams volksvertegenwoordiger André Denys: "Het parlement is zo sterk en zwak als het zelf wil zijn."

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* betreurt dat de indieners van het voorstel van resolutie in hun tekst geen rekening hebben gehouden met de aanbevelingen van de UNESCO aan het Vlaamse Gewest. Dat is volgens haar een gemiste kans en het zegt ook veel over het belang dat de meerderheid hecht aan die aanbevelingen. De vraag van de heer Van Mechelen naar een grondig debat, is niet meer dan logisch. Als er conceptnota's zijn ingediend, volstaat het immers niet dat hoorzittingen worden georganiseerd, maar moet daar ook een verder gevolg aan worden gegeven.

De heer *Wilfried Vandaele* repliceert dat door de KCML werd geadviseerd om de aanbevelingen van de UNESCO niet te verankeren in het decreet. In de conceptnota van de minister, en naar verwachting dus ook in het ontwerp van decreet, is overigens wel in een overgangszone voorzien. Op die manier kan in grote mate aan de UNESCO worden tegemoetgekomen.

3. Stemming

Een amendement van de heer Dirk Van Mechelen (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 1065/2) strekt ertoe de volledige tekst van het voorstel van resolutie te vervangen en de Vlaamse Regering te vragen:

- een synoptische tabel op te maken waarin verschillen en gelijkenissen tussen de beide conceptnota's duidelijk worden en worden gelieerd aan de geformuleerde opmerkingen en suggesties door adviesraden en belangengroepen die werden gehoord tijdens de hoorzittingen. Een dergelijke tabel moet het Vlaams Parlement toelaten een gedragen en gefundeerde keuze te maken met betrekking tot de uitgangspunten en principes die de basis zullen vormen voor het nieuwe decreet;
- een tabel te maken van de bepalingen van de internationale verdragen die zijn geratificeerd en die integraal hun weerslag moeten vinden in het nieuwe decreet.

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 4.

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

Bart MARTENS,
voorzitter

Karin BROUWERS
Wim WIENEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BEWAER	bekend waardevol archeologisch erfgoed
BOFAS	Bodemsaneringsfonds voor tankstations
CAI	Centrale Archeologische Inventaris
DBFM	Design Build Finance Maintain
KCML	Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen
KCOE	Koninklijke Commissie voor Onroerend Erfgoed (waarvan de oprichting wordt voorgesteld)
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
VCB	Vlaamse Confederatie Bouw
VLABEST	Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken
VIOE	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed
ZEN-monumenten	monumenten Zonder Economisch Nut